

Tárlat az OSZK Térképtárában

Az 1992. év szerzeményei – címmel időszaki kiállítás nyílt az Országos Széchenyi Könyvtár Térképtárában.

A régi térképek és atlaszok mellett az elmúlt esztendőben készült földrajzi kiadványok is láthatók a Budavári Palotában. A tárlat egyik érdekessége a péterváradai csatát megőrkítő térkép: az 1716. augusztus 5-én kelt helyszíni rajzon nyomon követhetjük, milyen csapatmozgásokkal arattak fényes győzelmet a Savoyai Jenő vezérelte császári csapatok a törökök felett. Ugyancsak becses kincs a komáromi vár alaprajzát megjelenítő kartográfiai kiadvány. A terveket egy francia származású osztrák hadmérnök készítette még a XVII. század végén.

A könyvtár térképtárának gyűjteménye vásárlások és adományozás révén bővült. Kilenc térképet például külföldön élő magyarok ajándékoztak.

Biblia Múzeum

A Biblia a keresztény egyház hitének, életének éltető forrása, Krisztus után 350 körül jött létre azon könyvek jegyzékeként, melyeket a keresztény egyház az ún. apokrifus iratoktól különválasztott és zsinórmértékké (görögül: kanón) tett, kanonizált. A kor embere az Istenhez való hűségben élte át emberélete értékét, ismerte meg, mit kell jónak és szentnek tartania. A Biblia gondolatvilágának átélése alapvetően meghatározta és befolyásolta a hívő közösségek kultúráját.

– Ilyesféléken töprengve léptem a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteménye rendezte kiállítás termébe, mely "A Biblia világának három évezrede" – címmel a Könyvek történetét mutatja be, illusztrálva azokat a körülményeket is, melyek között Isten népének története lejátszódott.

A múzeum tartalmilag négy részre osztható: a régészet és a Biblia, a Biblia írás- és szövegtörténete, a magyar nyelvű Biblia története, a Biblia a világ nyelvein.

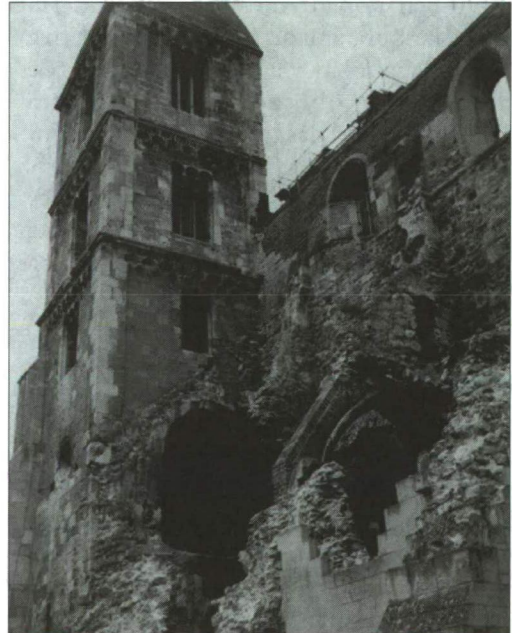
A kiállítást Hubai Péter rendezte.

Megtekinthető hétfő kivételével

10-17 óráig.

1092. Budapest Ráday u. 28.

„A zsámbéki romtemplom, Pest megyének Fehérrel határos szélén, Budától négy órára, kellemes emelkedésű szőlőhegyen egy homorodáson fekszik s zilált fűrtű összellemként tekint a vidéket környező völgyek homályaira alá.” – írta Szabó Károly, a neves helytörténész. A romantikus grafikusok és rézmetszők kedvelte helység neve felett két ágra szakadnak a vélemények. Egyesek szerint a várban sokáig állomásozott Zsan-nevű bégtől ered, mások úgy vélik a deákos sambucum (bodza) szóból keletkezett.

A zsámbéki gótmodorú egyház

A magyar építészet egy-egy különleges ágának, a nemzetiségi monostoroknak jeles emléke. Ezeket elsősorban azért alapították, hogy a szerzetesek a család elhunyt tagjaiért imádkozzanak. A monostorok alapítói általában vállalták az építési költségeket s az épületek elkészültekor tett birtokadományaikkal biztosították a szerzetesek ellátását.

A zsámbéki kolostor (és vár) eredetét kutatva a XIII. század derekáról hiteles diplomatikai adatra bukkanunk. A Fejér Kódex arról ad hírt, hogy a ma már csak helyéről ismert kolostor részére zwlga-geuri Cynardi Egyed, Smaragd és Gyletus grófi testvérek tetemes javakat ajándékoztak, s adományukra 1258-ban IV. Béla királytól megerősítést nyertek. A premonstrei prépostság már ez évben állt. Zsigmond király 1401-ben Zsámbékot a Maróthiaknak adományozta. 1467-től Mátyás király birtokába került, aki 1476-ban Ali bégen nyert gyakori győzelmeitől indítva a Szent Pálról nevezett remetéknek adta. 1490-ben Korvin János kezére került. Hat évvel később, mikor Budát dőghalál tizedelte Ulászló király a Vértesbe költözött és a kolostort többször is meglátogatta. Budavár elfoglalása után a török Zsámbékot is megszállta. 1549-50-ben a török őrség létszáma Musztafa dizdár parancsnoksága alatt 275 fő, amely 1558-59-ben 75 főre csökkent, majd 1561-ben 151 főre emelkedett. Noha 1596-ban Pálffy Miklós elfoglalta, Zsámbék 1633-ban ismét a törökké lett. Buda visszafoglalása után, 1689-ben a várkastélyt (mely a kolostor mellett állt) és uradalmát vásonkői gróf Zichy István vette meg 30 000 forintért I. Lipót királytól. Az ekkor kezdődő átépítésekben részt vett Vogel Konrád budai kőfaragómester (1690). A felújítás azonban a templomot és környezetét nem érte el, így az pusztulásnak indult. 1727-ben,

Zichy Péter halálakor készülhetett „Castellum Sambec” -ről az a részletes leírás, melyet ma az Országos Levéltár őriz. A Műemlékek Országos Bizottsága 1889-ben Möller Istvánnal helyreállította a romot. Nagy jelentőségű az a motívum, hogy az európai divattal ellentétben (miszerint egy romtemplom helyreállítása annak teljes kiépítését jelentette) Möller a romot meghagyta romnak és annak állagvédelmét konzerválással végeztette el. Ahol egyértelműen megállapítható volt (a kevésbé romos déli területen a mellékapuszisnál) az eredeti állapotot állította vissza, a többi helyen pedig kváderkövek helyett téglával végezték el az állagbiztosítási munkálatokat. 1934 és '39 között Lux Kálmán és Lux Géza végeztek itt feltárásokat. Ekkor kerültek elő az első templom alapfalai s a kolostor kerengőjének pillérei.

A fennálló faldarabok után mérve az egyházrom hossza 225, szélessége 140 lábnyi. Belső területe három hajóra osztott, a középső terjedelmesebb, a szélsők mind-egyikétől oszlopsor választja el. Ezekben az oszlopokon nyugodott hajdan a templom tojásdad alakú teteje, olyformán, hogy a tető részei az oszlopokról felemelkedő ívezetre borultak s a templomhajó felső részén egymásba tértek. Miként azt a természet erői meghatározták. A történelem viharai sújtotta templom (elsősorban Möller Istvánnak köszönhetően) ma szabadtéri múzeum.

Zékány Károly Ödön